

NPTEL ONLINE CERTIFICATION COURSES

INTERMEDIATE LEVEL OF SPOKEN SANSKRIT

DR. ANURADHA CHOUDRY

**DEPARTMENT OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES
IIT KHARAGPUR**

**Lecture 39: Introduction of nouns (m) ending with 'in' and of
nouns (n/f) ending with 'n' in the three *vacanas***

CONCEPTS COVERED

- ❑ Introduction of पुंलिङ्ग (pumliṅga – masculine) words ending with इन् (in) in all the vacanas.
- ❑ Introduction of the नपुंसकलिङ्ग (napuṃsakaliṅga – neuter) and स्त्रीलिङ्ग (strīliṅga – feminine) words ending with न्-कार (na-kāra – letter 'n') in all the vacanas.
- ❑ Practice of धातुरूप (dhāturūpa – verb conjugation)
- ❑ Building of vocabulary

**परिचयः paricayaḥ - Introduction of
3rd Person Nouns in the Singular, Dual and Plural
(m 'in' ending; n and f 'n' ending)**

with अभ्यासः (abhyāsaḥ) - Practice

वचनम् vacanam	एकव. ekava.	एकव. ekava.	एकव. ekava.	द्विव. dviva.	द्विव. dviva.	द्विव. dviva.	बहुव. bahuva.	बहुव. bahuva.	बहुव. bahuva.	प्रयोगः	अभ्यासः	इनन्त पु	(न) न्-अन्त (स्त्री)	
विभक्तिः - vibhaktiḥ	ज्ञानिन्	नामन्	सीमन्	ज्ञानिन्	नामन्	सीमन्	ज्ञानिन्	नामन्	सीमन्			गुणिन्	धामन्	पामन्
प्रथमा prathamā	ज्ञानी jñānī	नाम nāma	सीमा sīmā	ज्ञानिनौ jñānināu	नामनी nāmanī	सीमानौ sīmānau	ज्ञानिनः jñāninah	नामानि nāmāni	सीमानः sīmānah	अस्ति .../	स्थाप् / हस्	स्वामिन्	हेमन्	
द्वितीया dvitīyā	ज्ञानिनम् jñāninam	नाम nāma	सीमानम् sīmānam	ज्ञानिनौ jñānināu	नामनी nāmanī	सीमानौ sīmānau	ज्ञानिनः jñāninah	नामानि nāmāni	सीमन् sīmnaḥ	पश्यति ...	सूच् / हास्	योगिन्	लोमन्	
तृतीया tritīyā	ज्ञानिना jñāninā	म्ना = म्ना		ज्ञानिभिः jñānibhiḥ	मभिः = मभिः		ज्ञानिभिः jñānibhiḥ	मभिः = मभिः		गच्छति ...	खाद् / भम्			
चतुर्थी caturthī	ज्ञानिने jñānine	म्ने = म्ने		ज्ञानिभ्याम् - bhyām	मभ्याम् = मभ्याम्		ज्ञानिभ्यः jñānibhyaḥ	मभ्यः = मभ्यः		ददाति... / नमः	प्रदा / पच्			
पञ्चमी pañcamī	ज्ञानिनः jñāninah	म्नः = म्नः		ज्ञानिनोः jñāninoh	नाम्नोः = सीम्नोः		ज्ञानिनाम् jñāninām	नाम्नाम् nāmnām	सीम्नाम् sīmnām	नयति...	ग्रह् / प्राप्			
षष्ठी ṣaṣṭhī	ज्ञानिनः jñāninah	म्नः = म्नः		ज्ञानिनोः jñāninoh	नाम्नोः = सीम्नोः		ज्ञानिनाम् jñāninām	नाम्नाम् nāmnām	सीम्नाम् sīmnām	कार्यम् / अस्ति	कृपा			
सप्तमी saptamī	ज्ञानिनि jñānini	नाम्नि nāmnī	सीम्नि sīmni	ज्ञानिनि jñānini	नाम्नि nāmnī	सीम्नि sīmni	ज्ञानिनि jñānini	नाम्नि nāmnī	सीम्नि sīmni	प्रीतिः / बलम्				
(सम्बोधनम्) (sambodhanam)	हे ज्ञानिन् he jñānin	हे नाम / नामन् he nāma / nāman	हे सीमन् he sīman	हे ज्ञानिनौ he jñānināu	हे नामनी / नाम्नी he nāmanī / nāmnī	हे सीमानौ he sīmānau	हे ज्ञानिनः he jñāninah	हे नामानि he nāmāni	हे सीमानः he sīmānah	शृणोतु				

वचनम् -> vacanam	एकव. ekava.	एकव. ekava.	एकव. ekava.	द्विव. dviva.	द्विव. dviva.	द्विव. dviva.	बहुव. bahuva.	बहुव. bahuva.	बहुव. bahuva.			इनन्त पु	(न) न्-अन्त (स्त्री)	
विभक्तिः - vibhaktiḥ	ज्ञानिन्	नामन्	सीमन्	ज्ञानिन्	नामन्	सीमन्	ज्ञानिन्	नामन्	सीमन्	प्रयोगः	अभ्यासः	गुणिन्	धामन्	पामन्
प्रथमा prathamā	ज्ञानी jñānī		सीमा sīmā						सीमानः sīmānaḥ	अस्ति .../	स्थाप् / हस्	स्वामिन्	हेमन्	
द्वितीया dvitīyā	ज्ञानिनम् jñāninam	नाम nāma	सीमानम् sīmānam	ज्ञानिनौ jñāninau	नामनी nāmanī नाम्नी nāmni	सीमानौ sīmānau	ज्ञानिनः jñāninaḥ	नामानि nāmāni	सीमन्ः sīmnaḥ	पश्यति ...	सूच् / हास्	योगिन्	लोमन्	
तृतीया tritīyā	ज्ञानिना jñāninā	नाम्ना nāmnā	सीम्ना sīmnā				ज्ञानिभिः jñānibhiḥ	नामभिः nāmabhiḥ	सीमभिः sīmabhiḥ	गच्छति .	खाद् / भम्			
चतुर्थी caturthī	ज्ञानिने jñānine	नाम्ने nāmne	सीम्ने sīmne	ज्ञानिभ्याम् - bhyām	- भ्याम् - bhyām	- भ्याम् - bhyām	ज्ञानिभ्यः jñānibhyaḥ	- भ्यः	सीमभ्यः sīmabhyaḥ	ददाति... / नमः	प्रदा / पच्			
पञ्चमी pañcamī	ज्ञानिनः jñāninaḥ	नामन्ः nāmnah	सीमन्ः sīmnah				ज्ञानिनाम् jñāninām	नाम्नाम् nāmnām	सीम्नाम् sīmnām	नयति...	ग्रह् / प्राप्			
षष्ठी ṣaṣṭhī				ज्ञानिनोः jñāninoḥ	नाम्नोः nāmnoḥ	सीम्नोः sīmnoḥ	ज्ञानिनाम् jñāninām	नाम्नाम् nāmnām	सीम्नाम् sīmnām	कार्यम् / अस्ति	कृपा			
सप्तमी saptamī	ज्ञानिनि jñānini	नाम्नि nāmni नामनि nāmani	सीम्नि sīmni सीमनि sīmani	ज्ञानिनोः jñāninoḥ	नाम्नोः nāmnoḥ	सीम्नोः sīmnoḥ	ज्ञानिषु jñāniṣu	नामसु nāmasu	सीम्सु sīmsu	प्रीतिः / बलम्				
(सम्बोधनम्) (sambodhanam)	हे ज्ञानिन् he jñānin	हे नाम / नामन् he nāma nāman	हे सीमन् he sīman	हे ज्ञानिनौ he jñāninau	हे नामनी / नाम्नी he nāmanī nāmni	हे सीमानौ he sīmānau	हे ज्ञानिनः he jñāninaḥ	हे नामानि he nāmāni	हे सीमानः he sīmānaḥ	शृणोतु				

गीताश्लोकः gītāślokaḥ

२यः+अ
कः

२यः+अ तः+अ

तपस्विभ्योऽधिको योगी ज्ञानिभ्योऽपि मतोऽधिकः।

tapasvibhyo'dhiko yogī jñānibhyo'pi mato'dhikaḥ।

२यः+च+अ
कः

तु+घो

व+अ

कर्मिभ्यश्चाधिको योगी तस्माद्योगी भवार्जुन ॥६॥४६॥

karmibhyaścādhiko yogī tasmādyogī bhavārjuna||6|46||

The Yogin is the greater of askesis, greater than the men of knowledge,
greater than the men of works; become then the Yogin, O Arjuna.

सुभाषितम् subhāṣitam

नमः

नागुणी गुणिनां वेत्ति गुणी गुणीषु मत्सरी।
nāguṇī guṇinām vetti guṇī guṇīṣu matsarī |

गुणी च गुणरागी च विरलः सरलो जनः॥
guṇī ca guṇarāgī ca viralaḥ saralo janaḥ ||

Those who do not have talent do not recognize other talented people and those who are talented envy other talented people.
Those who are themselves talented and love other talented persons, such simple people are rare indeed.

On Being a Yogī

Hold to the idea, "I am not the mind, I see that I am thinking, I am watching my mind act", and each day the identification of yourself with thought and feeling will grow less, until at last you can entirely separate yourself from the mind and actually know it to be apart from yourself.

When this is done, the mind is your servant to control as you will. The first stage of being a Yogi is to go beyond the senses. When the mind is conquered, he has reached the highest stage.

Swami Vivekananda
Hindu Monk and Spiritual Leader
(12th January 1863 – 4th July 1902)

Conclusion

References

- ❑ Narendra. (1997). *Functional Sanskrit: its communicative aspect*. Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram.
- ❑ Narendra. (2003). *Speak Sanskrit: the easy way*. Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram.
- ❑ Roy, A. (Ed.). (1977). *The Message of the Gita: As Interpreted by Sri Aurobindo*. Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Trust.
- ❑ भाषित संग्रह: *Collection of subhAshita and translation*. (2019, October 1). Retrieved from Sanskrit Documents:
https://sanskritdocuments.org/doc_z_misc_subhaashita/subhash.html?lang=en-IN
- ❑ Vivekananda, S. (2019, October 1). *The Complete Works of Swami Vivekananda/Volume 8/Lectures And Discourses/Six Lessons On Raja-Yoga: Wikisource*. Retrieved from Wikisource:
https://en.wikisource.org/wiki/The_Complete_Works_of_Swami_Vivekananda/Volume_8/Lectures_And_Discourses/Six_Lessons_On_Raja-Yoga

सन्तुष्टिरस्तु वः
santuṣṭirastu vah

NPTEL ONLINE CERTIFICATION COURSES

*Thank
you*

